

タイ語の石碑文に見られる ๒๓ dây の用法 (2):

1925 年以降の石碑文

高橋清子

1. はじめに

高橋 2004 では、タイ語の動詞 ๒๓ dây の意味変化を分析するための基礎資料を得ることを目的とし、石碑文集から ๒๓ dây の用例を拾い上げ、その意味用法をおおまかに分類して、用法ごとの用例を年代順に列挙した。便宜的にスコタイ王朝時代(13 世紀～15 世紀半ば)、アユタヤ王朝時代(14 世紀半ば～18 世紀半ば)、ラタナコーシン王朝時代(18 世紀半ば～現在)の3つに時代を区分し、それぞれの時代の用例を異なる章に収めたが、ラタナコーシン王朝時代の用例は数が多かったため、『ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๖ ตอนที่ ๑ (石碑文集第 6 巻第 1 号)』(1782 年から 1925 年に刻まれた石碑文を収録)と『ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๖ ตอนที่ ๒ (石碑文集第 6 巻第 2 号)』(1925 年から 1978 年に刻まれた石碑文を収録)の 2 冊の石碑文集のうち、前者だけからしか用例を拾えなかった。そこで本稿は、高橋 2004 で採録が叶わなかった『ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๖ ตอนที่ ๒ (石碑文集第 6 巻第 2 号)』からの用例を採録する。多々不備を残しながらも、とりあえず本稿を以って ๒๓ dây の石碑文コーパスは完成する。

本稿の構成は以下の通りである。第 2 節では、1925 年以降に制作された石碑文にあった ๒๓ dây の用例を列挙する。第 3 節では、石碑文コーパスにおける ๒๓ dây の意味用法ごとの用例数と出現頻度を表にまとめる。

2 . 1925 年以降の石碑文にあった ๒๓ dây の用例

高橋 2004 に倣い、本稿でも ๒๓ dây の意味用法を以下のように大きく 6 つに分類し、その用法ごとに用例を列挙する。(ただし、「๒๓ dây + 動作主名詞句 + ๒๓ hây + 動詞句」の形は 1925 年以降の石碑文には見られなかった。)

単独での本動詞としての用法(出現)

後続動詞句の中での本動詞としての用法(変化とその結果状態)

๒๓ dây + 動作主名詞句 + ๒๓ hây + 動詞句

動詞句の前に置かれた助動詞としての用法(実現)

動詞句 + 接続詞 + ๒๓ dây (可能)

動詞句の後ろに置かれた助動詞としての用法(可能)

以下の各用例の最初に付されている 3 つの数字は、1 つ目の数字がその石碑の登録番号を示し (制作年が推定されている場合にはその制作年を仏歴から西暦に直して括弧の中に入れた) 2 つ目の数字が第何面に書かれているかを示し (1 面しかない場合は 0 になっている) 3 つ目の数字がその面の何行目に書かれているかを示す。

本動詞としての用法 (出現、入手)

191-0-15	ขอท่านทั้งปวงอย่าได้คิดขุดทำลายพระเจดีย์นี้ ด้วยสำคัญว่าจะได้ทองเงินของมีราคาละ
191-0-26	ขอให้ได้สรรพสมบัติ
191-0-27	บันคาที่จะได้เป็นอุปการูปนิสไสยอุคหนุนให้ได้ช่องโอกาส
191-0-28	ความทุกข์ทั้งปวง จะดับด้วยประการใดของงได้ตั้งนั้น
192-0-3	พระสงฆ์ได้พระพุทธรูปทองเหลืองเปนของโบราณเก่า
192-0-7	แปลก็ได้ความเหมือนกัน
192-0-10	คิดมาถึงเมื่อได้พระกาลาในที่นี้ก็ถึง๒๐๕๐ปีแล้ว
192-0-12	ถ้าจะแปลเอาความก็ได้ทั้งสองอย่าง
193-0-9	มีความปราธนาจะใคร่ได้พระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายนั้นมา
193-0-31	แต่ไม่กล้าเสี่ยงคิดกับวัดอื่นเปลี่ยนก่อนจึงได้ ของอะไร
193-0-50	มีความปราธนาจะใคร่ได้พระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายนั้นมา
193-0-74	เพื่อจะได้สมมติสมา
200-0-20	วัดราชประดิษฐ์ให้ข้าราชการเจ้าอำนาจ
202-2-6	วัดราชประดิษฐ์นี้เป็นของสงฆ์เหล่าธรรมยุติกครองจึงได้สงฆ์เหล่าอื่นอย่าปองมาอยู่
204-0-5	จึงดำริห์ว่าจะได้ภษานะอันใครรับ
204-0-10	ครั้งพระชนมายุได้แปดสิบพรรษา ก็เสด็จเข้าปรินิพพาน ณ กรุงกุสินราแล ฯ
205-0-7	ทุสมารไม่ได้ของจะประทุษร้าย
207-0-4	บรรพชิตโกฏิหนึ่งซึ่งบวชตามพระองค์นั้น ก็ได้พระอรหรรตบวชเปนเอหิภิกขุ
207-0-5	พระองค์ที่เขวเทศนาสอนสัตว์ในทิศต่างๆให้ได้มรรคผล
207-0-5	แล้วแสดงธรรมเทศนา บรรดาสัตว์ได้มรรคผลมาก
208-0-4	ได้ความสังเวคแลอินดีในเพศบรรพชิต
210-0-1	ได้ความสังเวคแลอินดีในเพศบรรพชิต
210-0-3	มาเฝ้า ได้ฟังธรรมจักรเทศนา ได้พระอรหรรตบวชเปนเอหิภิกขุ
210-0-4	มาเฝ้า ได้ฟังเทศนา ได้พระอรหรรตบวชเปนเอหิภิกขุ
224-0-2	ถืออย่างอุกฤษณ์นั้นฟังจงกรมให้ได้ยามหนึ่ง
225-4-7	ครั้งเวลาได้ฤกษ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในพระมหารามัญเจดีย์เสร็จแล้ว
232-0-6	ได้ตามเสด็จพระราชดำเนิน ประพาศหัวเมืองมาแต่พระชนมพรรษาได้๘เดือน จนก่อนน่าจะสิ้นพระชนม์

๙วัน

- 232-0-8 พระชนมายุได้หนึ่งปีสามเดือนสี่วัน
- 237-0-1 สุกมัสตุพระพุทธรศาสนาฤกาลได้๒๔๔๘พรรษา
- 241-0-2 สุกมัสตุพระพุทธรศาสนาฤกาลได้๒๔๕๐พรรษา
- 242-0-1 สุกมัสตุพระพุทธรศาสนาฤกาลได้๒๔๕๐พรรษา
- 245-0-2 ครั้นได้ศุขทุกข์รุก
- 245-0-2 ตั้งใจใคร่ได้ลูก แผลทวิ เกิดฤา ฐูว่าห่างเกินดี จะได้
- 246-0-8 ได้ความเชื่อใน๗วัดฤ
- 248-0-22 วิปสนาที่มีสังขารทั้งสิ้นเป็นอารมณ์นั้น ได้ในอนิจจลักษณะแลทุกขลักษณะทั้งสองมาแล้วในบาฬีว่า
- 248-0-25 อนึ่งวิปสนาที่มีธรรมที่เป็นสังขารแล้วสังขารคือนิพพานทั้งสิ้นเป็นอารมณ์นั้น ได้ในอนัตตลกัษณะอย่างเดียวมาแล้วในบาฬีว่า
- 248-0-29 จึงได้ในคำว่า ธรรมทั้งสิ้นเป็นอนัตตาตัวตนไม่มีดังนี้
- 248-0-30 อนึ่งวิปสนาที่มีสังขารแล้วสังขารคือนิพพานเป็นอารมณ์นั้น ได้ในลักษณะทั้งสาม
- 248-0-31 อนึ่งวิปสนาที่มีขันธห้าเป็นอารมณ์นั้น ได้ในอนิจจลักษณะแลอนัตตลกัษณะทั้งสอง
- 249-0-1 ความสุขสบายเป็นที่ปราศถนาอยากได้ของมนุษย์
- 249-0-4 อยากรจะให้ตนฤผู้ที่เป็นที่รักของตนได้ความสุขอย่างเดียวเท่านั้น
- 249-0-5 ผู้ที่ประพฤดีจึงจะได้ความสุข
- 249-0-5 ถ้าประพฤดีชั่วแล้วก็ไม่มีความสุข
- 249-0-9 ผู้ที่ประพฤดีชั่วมาได้รับความสุขนั้น เพราะความชั่วที่ตนประพฤดีลงนั้นยังไม่ให้ผล
- 249-0-11 ผู้ที่ประพฤดีชั่วนั้นก็คงจะไม่ได้ความสุขเลย จะได้แต่ทุกข์ส่วนเดียวเป็นแท้
- 249-0-11 ถึงผู้ที่ประพฤดีดีเล่า บางทีมาได้ทุกข์
- 249-0-12 ซึ่งเป็นอย่างนี้ เพราะความประพฤดีนั้นยังไม่ให้ผล
- 249-0-14 ผู้ที่ประพฤดีความชั่วนั้นยังไม่ให้ผลราบใด ก็ยังเห็นยังมีความสุขแลความเจริญอยู่กราบนั้น
- 249-0-15 เมื่อเขาผู้ที่ประพฤดีชั่วนั้นยอมได้ความทุกข์แลความเสื่อมพิบัติเมื่อนั้นเป็นแท้ทีเดียว
- 249-0-16 ความดีนั้นยังไม่ให้ผลเพียงใด ก็ยังเห็นยังมีความสุขแลความเสื่อมพิบัติอยู่เพียงนั้น
- 249-0-17 ผู้ที่ประพฤดีดีนั้นก็ยอมได้ความสุขแลความเจริญ
- 251-0-13 ทำสิ่งไรจะได้ความเดือดร้อน ณ ภายหน้า
- 251-0-23 เมื่อรู้ละเอียคจนถึงจิตรพันจากเครื่องเศร้าหมองได้เมื่อใด ก็ให้ชื่อว่าถึงที่สุดวิททยาเมื่อนั้น
- 252-0-1 ส่วนแต่อยากได้ด้วยกันทุกคน
- 252-0-8 ความโลกอยากได้ของเขา
- 252-0-10 ความอริสาคือเห็นผู้อื่นได้ลาภยศเป็นต้น
- 255-0-2 แต่ฝ่ายความทุกข์ไม่มีใครปราศถนาอยากได้
- 255-0-7 เมื่อเป็นอย่างนี้จะได้ความสุขมาแต่ไหน ช้าจะได้ความทุกข์ทวีมากขึ้นเสียอีก
- 225-0-10 จึงจะได้ความสุขดังความปราศถนา
- 255-0-27 เราทั้งหลายเมื่ออยากได้ความสุขเกลียดชังความทุกข์จริงแล้ว ก็พึงชวนขวยละความหลงซึ่งเป็นเหตุแห่งทุกข์เสียให้สิ้นตามอุบายที่พระพุทธเจ้าทรงอนุสาสนไว้

高橋清子. 2006. 「タイ語の石碑文に見られる day の用法(2): 1925 年以降の石碑文」『神田外語大学紀要』第 18 号(2006), pp. 427-448.
 Takahashi, Kiyoko. 2006. Uses of day in Thai inscriptions (2). *Memoirs of Kanda University of International Studies*, Vol.18 (2006), pp. 427-448.

- 256-0-16 เราจะได้สุขได้ทุกก็เพราะพระเจ้าบันดาลให้ทั้งสิ้น
- 256-0-18 เราจะได้สุขได้ทุกก็ เพราะความประพฤติของตนเอง
- 282-0-44(12) สถานที่มิใช่ได้ข่านเบื้องชลาละ
- 282-0-63(14) นาที่มีสวัสดิได้โชคเข้าศุภผล ฯ
- 282-0-43(41) ของจงองค์บิบาลภูวโลกย์ให้ได้อำนาจเนื่องเนื่องน้ำไญยธรรม ฯ
- 282-0-55(54) ของจงพระองค์ศสาขสุภาพสัทธิศประสิทธิจึงได้ลาภล้นนำสนอง ฯ
- 282-0-44(66) ของจงทรงเครได้ไอยรา
- 282-0-47(66) ของจงได้ในเนื้อขอดีไญยธรรม ฯ
- 282-0-51(67) จงสิ่งใดได้ด้วยเดชพร่องพรถวย ฯ
- 282-0-52(68) สิ่งประสงค์จึงได้ดัง โดยแสงเสร็จสรรพพรหมอันแสดงผ่องแผ้ว

後続動詞句の中での本動詞としての用法 (変化とその結果状態)

- 192-0-1 แผ่นอิฐจากฤกษ์นี้ บุคได้ในบริเวณพระปฐมเจดีย์
- 192-0-8 แลที่พระปฐมเจดีย์นี้ สืบได้ความว่า
- 192-0-10 พุทธศักราชล่วงไปได้๒๑๘ปี
- 192-0-12 ในกาลานี้แปลออกได้ความว่า
- 193-0-14 เปนตารางวาได้๑๐๘๘วา
- 193-0-55 เปนตารางวาได้๑๐๘๘วา
- 195-0-20 นับระยะที่สองได้เขตรวี้ เปนสงฆ์
- 237-0-11 กรันอุพระพุทธานุภาพได้๒๔๕๐พรรษา
- 282-0-36(36) ทิหารการก่อได้เสมอใจ
- 282-0-55(26) แยกขอมประนอมประนมได้ลากเนื่อนาสวรรค์ ฯ
- 282-0-57(27) บุคได้อิฐทั้งบริเตนหลายชั้นข่มขอมคั่นประจันพื้นไว้
- 249-0-11 หาได้สุขซึ่งเปผลของความดีไม

動詞句の前に置かれた助動詞としての用法 (実現)

- 191-0-5 ได้ทรงสถาปนาไว้พร้อมทั้งวัดที่ปวงในพระอารามนี้
- 191-0-6 แลได้อินมาว่า
- 191-0-6 ซึ่งได้เสดงถถึงถวัลยราชปราบคาภิเศกในปชวดจัตวาศก ศักราช๑๐๘๔นั้น
- 191-0-9 ได้เสดงถถึงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเศก
- 191-0-15 ขอท่านทั้งปวงอย่าได้คิดบุคทำลายพระเจดีย์นี้ ด้วยสำคัญว่าจะได้ทองเงินของมีราคาเสย
- 191-0-16 เพื่อจะได้จำริญกุศตราสีเทอญฯ
- 191-0-19 ซึ่งได้ทรงสถาปนาพระอารามนี้มาแต่เดิม
- 191-0-20 ผู้ซึ่งได้มาทำนุบำรุงปฏิตั้งขรมพระเจดีย์แลพระอารามนี้
- 191-0-21 ราชหญิงผู้ได้อ่านหนังสือนี้ทั้งคฤหัฐบรรพจิต เทพยคานนุศยทั้งปวง
- 191-0-22 จงได้อุโมทนา

- 191-0-24 จะให้ทรงปฏิญาณว่า ขอให้สำเร็จพระพุทธรูปโพธิญาณ
- 191-0-27 บันคาที่จะได้เป็นอุปการูปนิสไสยอุคหนุนให้ได้ช่องโอกาส
- 191-0-29 สรรพวิบัติทั้งปวงซึ่งเปนเหตุจะให้เนิ่นช้าอยู่ในสงสารทุกข์ของอย่าให้มี
- 192-0-1 นักปราชที่ท่านรู้วิธีหนังสือโบราณต่างๆ ท่านอ่านได้แปลคาว่าว่า
- 192-0-4 ได้ทอดพระเนตรก็ทราบว่าเป็นคาถา เย ธมมา เหมือนกันกับคาถาที่พระปฐมเจดีย์
- 192-0-6 ได้ทอดพระเนตรทรงพิจารณาอุกษรที่จากไว้ในหลังพระพิมพ์ก็มีคาถา เย ธมมา นี้เหมือนกัน
- 192-0-8 ครั้งกระษัตริย์ศรีธรรมโศกราชได้เป็นใหญ่ในเมืองปาตะลินนคร
- 192-0-9 ได้แจกพระบรมธาตุ ไปในเมืองนานาประเทศที่ถือพระพุทธศาสนาเหมือนกันหลายเมือง
- 192-0-10 ก็เมื่อครั้งกระษัตริย์ศรีธรรมโศกราชได้เป็นใหญ่นั้น
- 192-0-10 เหนจะได้นำแต่ในแผ่นดินมีขมิบประเทศคราวเดียวกันกับพระบรมธาตุ
- 192-0-11 คนครั้งนั้นจึงได้นับถือคาถานี้ว่าเป็นของประเสริฐจึงได้จากไว้ในแผ่นดินลาบียง แผ่นอิฐบียง ที่พระพิมพ์บียง
- 192-0-13 เมื่อได้ดรัสแก่พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ
- 192-0-14 ควรที่ท่านทั้งหลายจะเล่าเรียนให้จำไว้จะได้สวดมนต์ภาวนา
- 192-0-20 ขอท่านทั้งปวงที่ได้อ่านหนังสือนี้ จงพิจารณาดูในพระคาถานี้
- 193-0-4 โรงนั้นได้เป็นที่มึธรรมเทศนา
- 193-0-6 แลบัดนี้ไม่ได้ทำสวนกาแฟก็ร้างว่างเปล่าอยู่
- 193-0-8 คิดถึงการพระพุทธศาสนาซึ่งคนได้ชำระไว้
- 193-0-11 เพราะเหตุคั่งว่าแล้วนั้นข้าผู้ชื่อเขียนข้างท้ายหนังสือนี้จึงได้คิดจะทำเจดีย์สถานแลธรรมสภาแลวิหารที่อยู่
พระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายตามประสงค์ของตน
- 193-0-13 จึงได้สั่งให้กรมพระนครบาลวัดที่นี้กะลงเปนตราลงแล้วตีราคาตราลงสภาพ
- 193-0-14 จึงได้สละทรัพย์เปนของนอกจำนวน
- 193-0-15 ได้มอบเงินให้กรมพระนครบาลรับไปจัดซื้อที่อื่นที่ต้องการในราชการแผ่นดิน
- 193-0-16 ได้รู้เห็นตรวจตราให้จ่ายเงินจัดซื้อที่อื่น
- 193-0-18 ขอยอมยกที่นี้ซึ่งได้ก่อกันขึ้นด้วยอิฐ
- 193-0-19 เนื้อที่เท่าใด พระเจดีย์แลหุกระหรือจะได้อั้งลงที่เท่าใดหุกระซีแทนพระพุทธรูปจะได้อั้งลง ที่เท่านั้น
- 193-0-22 ได้เริ่มได้ริได้ชำระตกแต่งตั้งดำริขึ้น
- 193-0-23 แลท่านผู้มีปัญญาเลอเลิศได้ชำระตกแต่งต่อไปนั้นพวกเคียว
- 193-0-23 ก็ผู้จะได้อยู่ได้บริโภคน้ำที่นี้ต่อไปนั้น
- 193-0-30 ได้ขนานนามว่าวัดราชประดิษฐสถิตยธรรมยุติกการาม
- 193-0-32 ได้สร้างสถาปนการลงไว้ในที่นี้
- 193-0-35 ได้แต่ส่วนกุศลถวายแต่เทพยดาภิษยาพระนครทั้งปวง
- 193-0-35 แลได้ฝากวัดราชประดิษฐ์นี้ไว้แต่เทพดาให้รักษาอยู่แล้ว
- 193-0-45 โรงนั้นได้เป็นที่มึธรรมเทศนา
- 193-0-47 แลบัดนี้ไม่ได้ทำสวนกาแฟ ก็ร้างว่างเปล่าอยู่
- 193-0-49 คิดถึงการพระพุทธศาสนาซึ่งคนได้ชำระไว้
- 193-0-52 เพราะเหตุคั่งว่าแล้วนั้นข้าผู้ชื่อเขียนไว้ในท้ายหนังสือนี้ จึงได้คิดจะทำเจดีย์สถานแลธรรมสภา แลวิหาร

高橋清子. 2006. 「タイ語の石碑文に見られる ๙ day の用法(2): 1925 年以降の石碑文」『神田外語大学紀要』第 18 号(2006), pp. 427-448.
 Takahashi, Kiyoko. 2006. Uses of ๙ day in Thai inscriptions (2). *Memoirs of Kanda University of International Studies*, Vol.18 (2006), pp. 427-448.

	ที่อุปัชฌาย์พระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายตามประสงค์ของตน
193-0-54	ได้เห็นว่าจะเป็นที่ทำให้เสียประโยชน์แผ่นดินไป
193-0-54	จึงได้สั่งให้กรมพระนครบาลวัดที่นี้จะลงเป็นตราลงวาแลดีราคาตราลงละบาท
193-0-56	จึงได้สละทรัพย์เป็นของนอกจำนวน
193-0-56	ได้มอบเงินให้กรมพระนครบาลรับไปจัดซื้อที่อื่นที่ต้องการในราชการแผ่นดิน
193-0-57	ได้รู้เห็นตรวจตราให้จ่ายเงินจัดซื้อที่อื่น
193-0-59	ขอขอมยกที่นี้ซึ่งได้ก่อกันขึ้นด้วยอิฐ
193-0-61	เนื้อที่เท่าใดพระเจ้าอยู่หัวจะได้ตั้งลง ที่เท่าใดพระเจ้าอยู่หัวจะได้ตั้งลงที่เท่า นั้น
193-0-64	ได้เริ่มได้ริได้ชำระคกแต่งตั้งตำราขึ้น
193-0-64	แลท่านผู้มีปัญญาเลียด ได้ชำระคกแต่งต่อไปนั้นพวกเดียว
193-0-64	ก็ผู้จะได้อยู่ได้บริโภคที่นี้ต่อไปนั้น
194-0-20	สงฆ์ท่านพักแล้วได้พักชำระจวบจวน
198-0-19	แสดงเขตรซึ่งได้ยกเป็นส่วน
199-0-20	เขตรวัดราชประดิษฐได้ประจักษ์แจ้งประชาชน
202-2-8	สมเด็จพระกุฎราชไท่สั่งไว้แม่นยำ ๆ
204-0-1	ครั้งพระชนม์ควรแก่กาลได้อภิเษกเสวยราชสมบัติ
204-0-2	ได้เห็นเทวทูตทั้งสี่มีความสังเวศเลอินดีในเทศบรรพชิต
204-0-4	นั่งสูบลสังค์ศรีธรรมได้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้ามีนามว่า พระโคดม
204-0-5	มีเทพยดาผู้หนึ่งแจ้งความว่าพระองค์ได้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว
204-0-8	ได้ลูพระอรหรรตบวชเป็นภิกษุ
204-0-10	พระองค์ทรงสั่งสอนสัตว์โลกตั้งแต่ได้ตรัสมาสี่สิบห้าพรรษา
205-0-1	เมื่ออายุควรแก่กาลได้ครอบครองฆราวาส
205-0-2	เมื่ออายุสี่พันปีได้เห็นเทวทูตทั้งสี่ มีความสังเวศเลอินดีในเทศบรรพชิต
205-0-3	นั่งสูบลสังค์ศรีธรรมได้ตรัสเป็นพระพุทธกัถกุสนธิ์
205-0-4	ได้ฟังเทศนาอุรรคผล
205-0-9	ได้ถวายมหาทานพร้อมทั้งบาตรแลจีวรเครื่องบริวาร แลสรรพโอสถต่างๆ มียาตาเป็นต้น แก่พระพุทธกัถกุสนธิ์ทั้งสงฆบริวาร
205-0-9	ในภัททกัลปนี้เขมภิกษุจะได้เป็นพระพุทธ โคดมเล่า
206-0-1	ครั้งอายุควรแก่กาลได้ครอบครองฆราวาส
206-0-2	เมื่อชนมาอายุสามพันปีได้เห็นเทวทูตทั้งสี่ มีความสังเวศเลอินดีในเทศบรรพชิต
206-0-4	เทศนาธรรมจักรแก่บรรพชิตสามหมื่น ได้ลูพระอรหรรต พระภิกขโปสะ พระอุคตระ เป็นกู่รรคสาวก
206-0-6	ในภัททกัลปนี้ พระเจ้าบรรพชิตจะได้เป็นพระพุทธ โคดม
206-0-6	ครั้งพระพุทธบรรพชิตได้ฟังพุทธพยากรณ์ตั้งนั้น ทรงบริจาคพระราชทรัพย์มากในพระศาสนา
207-0-2	อายุควรแก่กาลได้ครอบครองฆราวาสสมบัติ
207-0-2	ได้เห็นเทวทูตทั้งสี่ มีความสังเวศและอินดีในเทศบรรพชิต
207-0-4	นั่งสูบลสังค์ศรีธรรมได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธกัสสป

高橋清子. 2006. 「タイ語の石碑文に見られる ๙ day の用法(2): 1925 年以降の石碑文」『神田外語大学紀要』第 18 号(2006), pp. 427-448.
 Takahashi, Kiyoko. 2006. Uses of ๙ day in Thai inscriptions (2). *Memoirs of Kanda University of International Studies*, Vol.18 (2006), pp. 427-448.

- 207-0-6 ได้ฟังธรรมเทศนาอุปัชฌาย์พระอรหันตบวชเปเนอหิกิขุทั้งสิ้น
- 207-0-6 เรือนฉฤการไม่ได้มุงถึงสามเรือน
- 207-0-9 โขติบาลได้ฟังเทศนา ก็เส้อมไสขอบรรพชาเป็นภิกษุ
- 207-0-9 ในกัถกัลปนี้ โขติบาลภิกษุจะได้เป็นพระพุทธรเจ้าทรงพระนามว่าพระโคตมแล
- 208-0-3 ครั้นพระชนมายุควรแก่กาลได้อภิเสกเสวราชสมบัติ
- 208-0-9 นั่งคู่มัลลิกัตริกรรมได้ตรัสเปเนพระพุทธรวิปีสตี ณ ใต้ดินแฝดยอนัน
- 208-0-12 กุมารทั้งสองมาเฝ้าได้ฟังธรรมเทศนา เส้อมไสขอบรรพชาอุปสมบทบวช
- 208-0-13 ได้ฟังเทศนามีความเส้อมไส
- 208-0-14 ได้ลอุปัชฌาย์
- 208-0-15 ฟังเทศนาได้ลอุปัชฌาย์
- 209-0-3 ทราบว่าพระพุทธรวิปีสตีได้ตรัสใน โลก
- 209-0-3 ขึ้นมาเฝ้าได้ฟังเทศนาเส้อมไส
- 209-0-4 ในกัลปที่๕๑ พระชาอุคคณาการนี้จะได้เป็นพระพุทธรเจ้า มีพระนามว่าโคตม แลฯ
- 210-0-3 นั่งคู่มัลลิกัตริกรรมได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้า
- 210-0-3 มาเฝ้า ได้ฟังธรรมจักรเทศนา
- 210-0-4 มาเฝ้า ได้ฟังเทศนาได้พระอรหันตบวชเปเนอหิกิขุ
- 210-0-5 พระองค์ถามภิกษุบรสาชว่าได้อินเสียงพระอภิภูฎาไม่
- 210-0-6 ภิกษุทั้งปวงรับว่าได้อิน
- 210-0-6 พระพุทธรลิจิได้อุบัติในโลกแล้ว
- 210-0-8 ในกัลปที่๑๑๑พระเจ้าอรินทมจะได้เป็นพระพุทธรเจ้า
- 211-0-1 ครั้นพระชนมายุควรแก่กาลได้อภิเสกเสวราชสมบัติ
- 211-0-2 เมื่อพระชนมายุหกพันปีได้เห็นเทวทูตทั้งสี่ มีความสังเวศแลอินดีในเพศบรรพชิต
- 211-0-3 นั่งคู่มัลลิกัตริกรรมได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรเวสสฎ
- 211-0-5 อุปสันราชบุตรได้ฟังธรรมเทศนาอุปัชฌาย์พระอรหันตบวชเป็นภิกษุ
- 211-0-5 ได้ฟังธรรมเทศนาอุปัชฌาย์
- 211-0-8 ในกัลปที่๑๑๑พระสุทศนภิกษุนี้จะได้ตรัสเป็นพระพุทธรเจ้าทรงพระนามว่า พระโคตม แล ฯ
- 216-0-6 อย่างมุนั้น ยังมีได้ไปจากที่ ก็ฟังรับคั้นไปกรามนั้น เทอญ ฯ
- 218-0-5 มีได้คั้นสิ่งอื่นเลขสิ้นอาหารก็อยู่คแต่เท่านั้น
- 222-0-2 เมื่อจะไปเยี่ยมป่าช้าไปให้เป็นนิจ จงบอกพระมหาเถรก่อนจึงไปท่านจะได้ช่วย
- 222-0-5 เวลากลางวันไปดูก่อไม้ก็อนศิลาจอมปลวกแลก่อหญ้ากำหนัดไว้แล้ว ะ กลางคืนจะได้ไปไม่มีความสคั้ง
 หวาดเสียว
- 225-1-16 ได้ทรงทศนาการพระอุโบสถ พระวิหารแลกุฎีเสนาสนปรักหักพังชุดโชม
- 225-1-21 ซึ่งได้อภิบาลรักษาบำรุงพระองค์มา
- 225-1-21 แต่ยั้งทรงพระเขาวนั้นได้รับสั่งอยู่เนืองๆว่า
- 225-1-22 ขอให้ทรงช่วยให้ได้สร้างอารามสักอารามหนึ่ง
- 225-1-22 ตามที่ท่านได้ตั้งพระฤไทยไว้ช้านานมาแล้ว

- 225-1-23 แลจะไ้เปนบั้งจั้งที่จะให้อุปบัตืพบปะกันสืบไปเมื่องนำ
- 225-1-24 ไ้ทรงรับไว้
- 225-1-25 กรันเมื่อได้ทอดพระเนตรเห็นพระอารามนี้
- 225-1-27 แลเปนโอกาสอันดีที่จะได้ทรงสนองพระคุณ
- 225-1-27 ซึ่งท่านได้ทรงเสนาหาการบุญบำรุงรักษัพระองค์มาโดยความอุสาหะอันแรงกล้าให้ไ้เปเป็นที่ทรงชื่นชมยินดี
- 225-1-28 ซึ่งท่านได้ทรงเสนาหาการบุญบำรุงรักษัพระองค์มาโดยความอุสาหะอันแรงกล้าให้ไ้เปเป็นที่ทรงชื่นชมยินดี
- 225-1-29 ไ้ทรงปฏิญาณต่อพระคุณวงษ์เปเป็นเจ้าของาศ
- 225-1-30 กรันแสดงพระราชดำนิบขึ้นไปประทับ ณ พระราชวังบางปอน จึงได้ทรงนำพระราชดำริห้ทั้งนี้
- 225-1-32 จะไ้บำเพญพระกุศล
- 225-2-31 จะไ้เล่าเรีญพระปริชิตธรรม
- 225-2-34 ซึ่งไ้บังคับการในกรมราชบัณฑิตย์ เปนผู้จัดการจ้างช่างงานพระคัมภีร์
- 225-3-3 จึงไ้มีการฉลองพระคัมภีร์
- 225-3-9 ไ้ทรงบริจาคทรัพย์เงิน๒๐๐ชั่งกับผ้าไตร๑๐๐ไตรยอมอบถวายให้ทรงจัดการมหารกรรมที่จะฉลองทั้งปวงทัวไป
- 225-3-20 ไ้เสดงทรงปิดทอง
- 225-3-31 จึงไ้ตั้งกระบวนแห่ที่ท่าราชวรดิษฐ
- 225-4-3 จึงไ้เชิญพระคัมภีร์ทั้งปวง ขึ้นไปประดิษฐานไว้ในตู้บนหอไตรจตุรมุขสำหรับพระอาราม
- 225-4-28 ให้จากเรื่องความที่ไ้ทรงสร้างพระอารามนี้ ลงไว้ในเสาศิลาปนอภยรชามเสาหนึ่ง
- 225-4-29 เพื่อให้อเนกนิกรมหาชนได้อนุโมทนาในส่วนพระกุศลราษี
- 225-4-31 ด้วยอำนาจผลมหากุศลชั้นนี้ ขอเปนบั้งใจให้ไ้บันลูลูกดดรวิมุติอมตธรรม
- 225-4-33 ขอให้ไ้ประสบพบกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้คิดเนื่องประพันธในพระวงษ์ปยุรญาดีอันสนิท
- 225-4-34 ให้ไ้ทรงประพุดิ้อตจจริยาหิดานุหิดคุณ อนุกุลแต่กันแลกัน เหมือนในชาติปีดยุบนี้
- 225-4-35 แลให้ไ้ประสบกับกับสมเด็จพระเจ้า้องยาเธอเจ้าฟ้าจาครนตรีศรีกรมหลวงจักรพรรดิพงษ์แลสมเด็จพระเจ้า้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงษ์ กรมหลวงภาณุพันธุวงษรเดขทั้งสองพระองค์นี้ด้วย
- 225-4-37 จงทุกภาพทุกชาติ กว่าจะไ้ล่วงพ้นเขตมฤตยูราช ประสบสันติวรบพิสุทธธรรมามฤตยณฤพาน
- 225-4-38 ซึ่งไ้ทรงบริจาคทรัพย์ สฐาปนาศระอาราม แลทรงบำเพญมหาทานในการฉลองพระอารามนี้
- 225-4-41 แลทรงพระอุทิศส่วนพระกุศลแก่อเนกนิกรมหาชนทั้งหลาย มีไ้จำเภาะพวกหนึ่งพวกใด
- 225-4-41 บันคาซึ่งไ้ได้อ่านหนังสือนี้
- 225-4-42 จงไ้รับอนุโมทนาส่วนพระกุศล
- 226-0-5 ทรงดำริห้ซึ่งไ้รับปฏิญญา
- 226-0-5 ไ้รับคเวียสตุติ ๖๖
- 226-0-8 ลงมือจับทำงานรื้อก่อครบสับมาศไ้เสจสร้างกุฎีสงฆ์ ๖๖
- 226-0-11 เจดีย์อย่างรามัญงามทรวด ทรงเสศถิตย์อยู่หลังโบถไ้เนื่องน้อมบูชา ๖๖
- 228-0-12 อันไ้ได้รับความเศร้าโศกเพราะความทุกข์
- 228-0-14 ถึงกระนั้นยังมิไ้ได้หักหาย

- 230-0-23 ทรงพระอุทิศเอื้ออวยผล บุญแฮแต่พระจอมสากลทั่วไ้ดำรงภพมณฑลกรุงเทพ นี้่น่า
- 230-0-24 ทุกท่านขอจุงไ้รับเบื่องผลบุญ ๕๕
- 231-0-8 ไ้เชิญพระอังคารมาบรรจุไว้ในที่นี้
- 232-0-6 ชมเชยมิไ้ขาด
- 232-0-6 ไ้ติดตามเสด็จพระราชดำเนิน ประพาศหัวเมืองมาแต่พระชนมพรรษาไ้๕๐เดือน
- 232-0-7 มิไ้ได้ขขาดสักครั้งหนึ่งเลย
- 232-0-9 ไ้เชิญพระศพสู่พระเมรุบรรพต
- 232-0-10 ทรงพระราชอุทิศส่วนพระราชกุศลที่ไ้ตั้งทรงสถาปนา พระพุทธปฏิมากรตามพระชนมพรรษาวัน แล
 พระพุทธปฏิมากรเท่าพระองค์
- 232-0-13 อนุสาวรีย์นี้ ไ้ประดิษฐานไว้
- 235-0-5 พวกเงี้ยวซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ไ้เป็นกบฏ
- 235-0-6 พระยาไชยบูรณ์ไ้รวบรวมกำลังออกต่อสู้
- 235-0-10 จึงมีพระบรมราชโองการ ใ้ยกกองทัพไปปราบจนไ้ชัยชนะ
- 236-0-1 เพื่อจะไ้เป็นที่ไหว้ ที่บูชาแก่เทพดาแลมหาชนสับุรุษทั่วไปทั้ง๔ทิศ
- 236-0-1 จะไ้ นำสัตว์ให้ข้ามวิภูตงสารให้ถึงอมตมทานิพพาน
- 237-0-5 ไ้เสด็จพระราชดำเนินจากมณฑลพายัพมาถึงเมืองกำแพงเพชรนี้
- 237-0-17 ไ้เสด็จประพาสทอดพระเนตร โบราณสถานซ้ำอีกเป็นครั้งที่๒
- 238-0-2 จำเดิมแต่ไ้สร้างสวนคูศิตมาบรรจบครบ๑๐ปี
- 238-0-3 พระที่นั่งที่ไ้สร้างไว้ไม่กว้างขวางพอแก่การพระราชพิธี แลการซึ่งเปนราชประเพณีอันควรจะยกมาทำใน
 วังนี้ไ้
- 238-0-7 ไ้พระราชทานพระที่นั่งอันเปนท้องพระโรงไว้แต่ก่อนนั้น
- 239-0-1 ไ้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
- 239-0-4 ไ้เริ่มสร้างแต่ปีพระพุทธศักราช๒๔๕๐
- 240-0-1 หลวงพ่อแก้ว หลวงศรีมโหสถไ้สร้างพระบรมธาตุกับวิหาร โบสถ์ มณฑป วัดพระยืนสำเร็จแล้ว
- 240-0-2 บัดนี้มีใจศรัทธาไ้สร้างศาลาวัดน้อย
- 240-0-2 ปีเถาะศก๑๒๑ไ้สร้างศาลาบ่อทอง
- 240-0-2 ปีมะโรงศก๑๒๒ไ้สร้างศาลาแลสระน้ำที่หนองไ้ฟูบ
- 240-0-3 ปีมะเส็งศก๑๒๓ไ้สร้างถนนแลบ่อน้ำ ตั้งแต่ศก๑๒๓มาจนถึงศก๑๒๖จึงสำเร็จ
- 240-0-4 ไ้สร้างศาลาห้วยทราย ปีชวดศก๑๑๘สำเร็จ
- 240-0-4 ไ้สร้างศาลาแทนดอกไม้กับน้ำบ่อ ไ้สร้างศาลาที่ศิระชุม
- 240-0-5 ศก๑๑๖ไ้สร้างศาลาปากถ้ำ เมืองทุ่งยั้งศก๑๐๘
- 241-0-9 ไ้เสด็จพระราชดำเนินถึงเมืองสุโขทัยนี้
- 242-0-8 ไ้เสด็จพระราชดำเนินมาถึงเมืองศรีสัชนาโดยสวรรคโลกนี้
- 243-0-9 ไ้เสด็จพระราชดำเนิน ถึงเมืองสุโขทัยนี้
- 243-0-14 ไ้ทรงสร้าง
- 243-0-15 กำหนดศักราชไม่ไ้แน่แต่สันนิฐานว่าคงจะอยู่ในระหว่างมะหาศักราช๑๒๖๖ศกมะเมียกับ๑๒๘๓ศกจตุ

- 244-0-2 ได้เสด็จจะประดิษฐานแลดำรงกรุงเทพมหานคร
- 244-0-12 อันมั่งคั่งมิได้หวั่นไหว
- 244-0-17 ทรงอาหาญในพระราชกรรณมิได้ย่อท้อต่อความลำบากยากเข็ญ
- 244-0-18 มิได้เห็นที่ขัดข้องอันใดเป็นข้อควรชกษา
- 244-0-20 มหาชนชาวสยามถึงความสุขเกษมล้วนล้าอดีตสมัยที่ได้ปรากฏมา
- 244-0-25 มากำเนิงพระเดชพระคุณอันได้พรรณามาแล้วนั้น
- 246-0-7 แสดงไว้ว่าจำเดิมแต่ได้ถึงพระพุทธเจ้าพระธรรมพระสงฆ์เป็นที่รูกที่พึ่งแล้วไป
- 246-0-33 ได้เป็นความประพฤติดีด้วยกาย๓
- 247-0-7 มีตรึกคิดเห็นแต่จะได้อายุเดียว
- 247-0-15 ความรักษากิจแลทรัพย์ของตนมิได้เสื่อมทราม
- 247-0-20 ความเป็นผู้ใฝ่สดับแล้วมาก
- 247-0-25 ท่านได้เลี้ยงมาแล้วเลี้ยงท่านตอบ
- 247-0-26 ปฏิบัติตนเป็นคนเรียบร้อยสมควรที่จะได้รับทรัพย์มฤค
- 247-0-41 ส่วนข้าที่ได้รับความอนุเคราะห์ของเจ้าอย่างนี้ก็ควรจะปฏิบัติเจ้าด้วยสถานทั้ง๔บ้าง
- 247-0-46 ให้ได้อินสิ่งที่ยังไม่เคยได้กิน
- 247-0-46 ทำสิ่งที่ได้ยินแล้วแต่ยังไม่ฟังแล้วให้ฟังแล้ว
- 248-0-17 ถ้ามละเสียนิวรณ์อุปกิเลสเครื่องเศร้าหมองเสียได้ขณะหนึ่งก็ดี ก็จัดว่าเป็นอันได้เจริญสมณะกาวานทั้งสิ้น๑
- 248-0-26 พระนิพพานที่มีสังขารไปปราศแล้วไม่ได้ในคำว่า สังขารทั้งสิ้นไม่เที่ยง สังขารทั้งสิ้นเป็นทุกขังดังนี้
- 248-0-36 ผู้ที่ได้บันลุมรรคผลทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ก็ด้วยวิปัสสนาปัญญาเป็นอย่างเดียว
- 248-0-38 ถ้าไม่ได้บันลุมรรคผลมาให้แจ้งซึ่งพระนิพพานได้ในชาตินี้
- 248-0-39 ไม่เสียที่ได้เกิดมาประสบ พบพระพุทธศาสนา นี้ เทอญ๑
- 249-0-9 ความดีของคนที่ได้ประพฤดีมาแล้วแต่กาลก่อนยังให้ผลอยู่
- 249-0-13 แม้พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสเทศนาว่าผู้ที่ประพฤดีความชั่วๆนั้นยังไม่ให้ผลกราบใด ก็ยังเห็นยังได้ความสุขแลความเจริญอยู่กราบนั้น
- 250-0-9 ก็ได้สอนให้ละเว้นความประพฤดีชั่วด้วยกายวาจาใจเสียให้ห่างไกล
- 251-0-2 แต่ผู้ที่ได้เกิดเป็นมนุษย์นี้มีสัญญาแลวิญญาณพิเศษแปลกกว่าสัตว์เดียรฉานทั้งปวง
- 251-0-11 ควรจะเรียนให้รู้หนังสือเลขในภาษาของตนก่อน แล้วจึงเรียนหนังสือเลขคำพูดโดยภาษาต่างๆ จะได้ทราบเรื่องต่างๆแลวิทยาต่างๆโดยง่าย
- 251-0-15 จะต้องรับผลแห่งบุญแลบาปที่ตนได้ทำไว้โดยแท้แล้ว
- 251-0-20 เพราะไม่ไปไปในอำนาจของผู้ใด ใครห้ามกันไว้ไม่ได้ตามปรารถนาพิจารณาจนเหนื่อยหน่ายในนามแลรูปนั้น
- 251-0-23 ผู้ที่เป็นมนุษย์ได้พบพระพุทธศาสนา เป็นช่องที่จะเรียนวิชาเป็นที่พึ่งแก่ตนได้
- 252-0-1 เราทั้งปวงเคยได้ฟังเสียงว่าบุญอย่างนี้ ล้วนแต่อยากได้ด้วยกันทุกคน
- 252-0-8 เมื่อเรายังไม่รู้ได้แต่ต้องการบุญอยู่ เราต้องชำระสันดานของเราให้สะอาด
- 253-0-17 ถ้าผู้ใดไม่มีปัญญาใครควรตามสิ่งที่มีประโยชน์แลไม่มีประโยชน์เป็นแต่ใฝ่กินใฝ่ดื่อกันมา
- 253-0-18 ถ้านึกว่าท่านผู้เป็นต้นตระกูลของเราได้เคยเข้ามา แลมีตำราเป็นแบบอย่างควรเชื่อได้

- 253-0-18 ภาผู้ที่เรานับถือได้สอนไว้อย่างนี้ๆควรจะเชื่อได้
- 254-0-2 ครั้นได้รับรศแห่งความจริงแล้ว ประพฤตต์คนให้ตั้งอยู่ในความจริงนั้น
- 254-0-20 ถือนิพพานเป็นอสังขตธรรม ธรรมอันปัจฉิมสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้คบบ้างให้มีขึ้น
- 254-0-22 ครั้นได้รับรศจริงนี้แล้ว ควรจะยินดีแล้วตั้งอยู่ในความจริงนี้
- 255-0-2 โดยที่สุดแม้แต่เสียงว่าทุกข์ก็ไม่มีใครอยากจะได้ยิน
- 255-0-12 ทุกข์ทั้งปวง ย่อมมีอยู่เนื่องใจในกายใจนี้ทั้งสิ้นมิได้มี ณ ที่อื่น
- 256-0-5 ที่มาถึงคนได้เสวยอยู่แล้วนั้น จะเคลื่อนพ้นจากคนไปเสีย
- 256-0-7 ที่มาถึงคนได้เสวยอยู่แล้วนั้น อยากจะให้สาบสูญพ้นจากคนไปเสียโดยเร็ว
- 256-0-10 โดยลาถะเนแลได้ขึ้นเขาล่าถ้อกัน
- 256-0-15 สิ่งทั้งปวงบนคาที่เกิดที่มีขึ้น พระผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์ได้สร้างไว้
- 256-0-17 ผู้ที่ทำได้ก็จะได้รับสุขซึ่งเป็นผลของความดี
- 256-0-22 ตัวผู้ใดได้ทำไว้ ก็เป็นของๆผู้นั้น
- 257-0-5 แลนี้จะกล่าววิธิบูชาแลอธิฐานตามที่ได้ทำกันมา
- 257-0-14 ตามกำหนดซึ่งได้อธิบายไว้แล้ว
- 257-0-15 เพื่อเป็นประโยชน์และประโยชน์ผู้อื่นได้มีความสุขทั่วกัน โดยคุณแห่งพระรัตน ไตรยนั้นแลฯ
- 258-0-13 พระผู้มีพระภาคย์พระองค์นั้น ได้เกิดขึ้นแล้ว
- 258-0-15 ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ
- 259-0-3 สมเด็จพระผู้มีพระภาคย์พุทธเจ้าพระองค์นั้น ได้ตรัสกาลิตเนื่องด้วยน้ำฝนว่าแต่บัดนี้คาสะระ
- 280-0-2 ซึ่งได้พร้อมพระราชทูตไทยกับพระขัติยราชกุมาระกุมาริที่เป็นพระภาคแลพระภคินีทั้งหลาย
- 280-0-3 แลให้บรรดาสาธุชนได้รับพระราชทานส่วนกุศลบุญราญี
- 280-0-7 มีพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นประธานได้ทรงบำเพ็ญการพระกุศลสนองพระเดชพระคุณ สมเด็จพระบรมชนกนารถเป็นอนุประการแล้ว
- 280-0-11 ได้ทรงพระราชดำริห์จัดตั้งสภาภาษา
- 280-0-30 ได้เสด็จดำรงตำแหน่งสภานายิกามาแต่แรกตั้ง
- 280-0-34 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานที่ดินอันเป็นของส่วนพระองค์มิให้ลงทุนซื้อหา
- 280-0-39 จึงได้โปรดให้ขนานนามโรงพยาบาลตามพระบรมราชนามภักธิย
- 280-0-40 เมื่อสาธุชนทั้งหลายได้อ่านทราบความตามจากนี้แล้ว
- 280-0-43 ขอให้บรรดาผู้ที่ได้รับประโยชน์แลความสุขจากโรงพยาบาลนี้ ทั้งบรรดาผู้ที่ได้บำเพ็ญการกุศลอุปการแก่โรงพยาบาลสภาภาษาชาตินี้ จึงมีกมลปราโมทกอบด้วยกตัญญูทศเวทิตาอุทิศส่วนกุศลถวายสนองพระเดชพระคุณ
- 281-0-4 ได้พร้อมใจกันสร้างขึ้นไว้เพื่อเป็นอนุสาวรีย์แห่งพลเสื่อป่าเชื้อ
- 281-0-8 ผู้ที่ได้เสด็จพลงในขณะเมื่อทำการในหน้าที่เสื่อป่าคือได้จมน้ำลงในคูพระราชวังสนามจันทร์
- 282-0-1 ได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมา
- 282-0-6 จึงได้โปรดให้จากโคลงส่งมาประดิษฐานไว้ตามปนิธาน
- 282-0-8 จงเป็นปัจฉิมให้ได้ทรงรับแลทรงอนุโมทนาตามสมควรแก่ผลานิสงฆ์นั้นเทอญฯ
- 282-0-24(5) พระองค์ทรงเดชได้พึงสารไสสุทธิอุดมมานต้องแท้
- 282-0-56(27) ถานตำจักคิดได้เสมีรหมาย

高橋清子. 2006. 「タイ語の石碑文に見られる ໄດ້ dâi の用法(2): 1925 年以降の石碑文」『神田外語大学紀要』第 18 号(2006), pp. 427-448.
 Takahashi, Kiyoko. 2006. Uses of dâi in Thai inscriptions (2). *Memoirs of Kanda University of International Studies*, Vol.18 (2006), pp. 427-448.

- 283-1-5 ๒๒๒ มีพระบรมราชโองการมาพระสุรสีหนาทให้ประกาศสงครามแก่ประเทศเยอรมนีและเจ้าตรีสูงกาเรีย
 283-1-8 ซึ่งได้กระทำสงครามมาแล้ว
 283-1-16 ก็ได้ร่วมเข้าในหมู่สัมพันธมิตรนั้นด้วย
 283-1-20 ๒๒๒ ได้ดำเนินการสงคราม
 283-1-29 ๒๒๒ มีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้เสนาบดีกระทรวงกลาโหมออกประกาศเรียกคนอาสา
 283-1-33 ก็ได้มีบุคคลทั้งที่รับราชการทหารอยู่แล้วในขณะนั้นและที่เป็นพลเรือน
 283-1-35 ๒๒๒ ยินดีอาสาเป็นจำนวนมากมาย
 283-1-36 เจ้าน้ำที่ได้คัดเลือกแต่พอสมควรเท่าจำนวนที่ต้องการ
 283-1-44 กองทหารเหล่านี้ก็ได้ออกจากกรุงเทพฯพระมหานครลงเรือไปสู่อุโหรป
 283-1-49 กองทหารได้แยกย้ายกันไปปรับความฝึกหัดเพิ่มเติมอยู่ ณ ตำบลต่างๆ
 283-2-3 กองทหารบกยกย่นครได้ยกไปสู้ยุทธนาแห่งยุทธบริเวณ
 283-2-6 ๒๒๒ ได้ทำการลำเลียงส่งกำลังแก่กองทัพฝรั่งเศสภายในย่านกระสุนตกด้วยความมองจากลำห้วย
 283-2-13 ครั้นเมื่อฝ่ายราชศัตรูได้ยอมแพ้เซ็นสัญญาอย่าศึกแล้ว
 283-2-18 กองทหารบกยกย่นครก็ได้ไปด้วยได้ประจำทำการเหยียบแดนราชศัตรูอยู่จนรัฐบาลเยอรมันยอมเซ็นสัญญา
 สงบศึก ณ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๑๙๖๒
 283-2-22 ส่วนกองบินนั้นก็ได้ออกไปทำการรบ
 283-2-23 เพราะยังมีทันได้รับความฝึกหัดสำหรับบริบูรณ์
 283-2-24 ราชศัตรูก็ได้ยอมแพ้เสียแล้ว
 283-2-25 กองบินได้เดินทางกลับสู่กรุงสยามถึงกรุงเทพฯพระมหานคร ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๒
 283-2-37 ล้วนเป็นผู้ซึ่งได้อาสาไปในงานพระราชสงคราม
 283-2-39 ๒๒๒ ได้ถึงความตามเสียดอกกองทหารออกจากกรุงเทพฯ ๒๒ คน
 283-2-43 นับว่าล้วนเป็นผู้ซึ่งได้สละชีวิตถวายเป็นราชพลี
 283-2-47 จึงได้สร้างอนุสาวรีย์ขึ้นไว้
 283-2-48 และได้นำอัฐิของทหารเหล่านี้มาบรรจุไว้
 283-2-50 เพื่อให้บันดาคานไทยทั้งหลายได้ระลึกถึงและดูเป็นตัวอย่างอันดีงามสืบไปชั่วกาลนาน
 283-2-53 ๒๒๒ บรรจุอัฐิไว้แต่ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๒

動詞句 + 接続詞 + ๒๒๒ dâi (可能)

- 192-0-8 จะว่าดังนี้ก็ได้
 193-0-70 แต่พุทธสิมานั้นตามพระวินัยจริงๆ จะผูกในบ้านก็ได้ที่ของใครก็ได้
 212-0-2 ถ้าจะถืออย่างอุกฤษนั้นเก็บผ้าป่าเข้ามาทำใครก็ทำได้
 222-0-6 อย่างมัทมิละ ฟิงไปนั่งที่ศาลาร้องไห้ก็ได้ ๆ
 223-0-6 อย่างมูฐุนั้น ไปดูก่อนถ้าไม่ชอบย้ายไปอยู่ ที่อื่นก็ได้
 224-0-4 อย่างมัทมิละนั้นๆ นั่งฟังต่างๆก็ได้รับเข้าผ้าหรืออาโยคก็ตามจะเลือกเอาสิ่งหนึ่งเถิด

動詞句の後ろに置かれた助動詞としての用法 (可能)

高橋清子. 2006. 「タイ語の石碑文に見られる ໕ day の用法(2): 1925 年以降の石碑文」『神田外語大学紀要』第 18 号(2006), pp. 427-448.
 Takahashi, Kiyoko. 2006. Uses of dāy in Thai inscriptions (2). *Memoirs of Kanda University of International Studies*, Vol.18 (2006), pp. 427-448.

- 191-0-25 อดอ้างพระบารมีว่าเปนพระ โทธิสัตว์ดั่งเช่น ไซ้มาแต่ก่อน อึงๆ อยู่ นั้น ก็ห้ามได้
- 192-0-20 ควรจะเปนของประเสริฐได้
- 193-0-13 ไม่ควรจะยกเอา มาถวายเฉพาะ เปนของพระสงฆ์ คณะธรรมยุติกนิกาย เปนที่พิเศษได้
- 193-0-25 แต่ฯ ข้านั้น เข้าอยู่ เปนเจ้าของเลข เปนแต่ ไปสู่ มาหา อาอา ไศรย ในกำหนด วัน เวลา ตาม น้ำใจ ขอม โดย
 ชอบใจ ของพระสงฆ์ คณะธรรมยุติกนิกาย นั้น ได้
- 193-0-26 จะอยู่ใน ที่นี้ ไม่ได้
- 193-0-31 กอ เปน ที่ กิจกา จาร ได้
- 193-0-32 จึงควรจะเอา ที่นี้ เปน ที่ หลวง ใช้ ใน ราชการ ได้
- 193-0-33 จึงจะเปลี่ยน ให้ พระสงฆ์ พวก อื่น หมู่อื่น อยู่ ได้ ถ้า ไม่ ได้ ซื่อ ที่ อื่น สร้าง วัคไซ้
- 193-0-66 แต่ฯ ข้านั้น เข้าอยู่ เปน เจ้าของ เลข เปน แต่ ไปสู่ มาหา อาอา ไศรย ใน กำหนด วัน เวลา ตาม น้ำใจ ขอม โดย
 ชอบใจ ของพระสงฆ์ คณะธรรมยุติกนิกาย นั้น ได้
- 193-0-67 จะอยู่ใน ที่นี้ ไม่ได้
- 193-0-69 จะว่า วัค สำหรับ พระสงฆ์ ทั้ง แผ่นดิน ไม่ ได้
- 202-2-8 สังฆกรรม ทำ ได้ ทั้ง วัค นี้ นาน
- 205-0-7 คือ พรหม วิหาร กาวานา ไม่ เกิด จิตร เปรปรวน ขึ้น แก่ พุทธ สาวก ได้
- 205-0-7 คือ ปติ กุล สัตถุญา คือ อธิ จง สัตถุญา ไม่ ให้ เกิด ความ เปรปรวน จิตร แก่ พุทธ สาวก ได้
- 212-0-3 อย่าง มัชฌิมะ นั้น ทาย กิ่ง วัค ที่ ปะ ดู บ้าน แลก อง ชาก เชื้อ ควร จะ ทำ ไตร จีวร ได้
- 212-0-4 อย่าง มุฑู นั้น เพื่อน พรหม จรรย์ นำ มา ไว้ แทบ ท้าว ก็ ควร จะ ทำ ไตร จีวร ได้ ฯ
- 216-0-4 มี ทาย กน้ำ ของ มา ถวาย ก็ ควร รับ ฯ ได้ แต่ สิบ ปี น้ำ ฟุ้ง เปน ชาว จีวัค ฯ
- 217-0-3 ห้าม มิ ให้ เอา กษณ อื่น มา ร้อง ถัน ฯ ได้ แต่ ใน บาตร เท่านั้น
- 217-0-4 ถ้า มี ผู้ บิควร ถัน ได้ ฯ
- 217-0-5 อย่าง มัชฌิมะ นั้น ของ ที่ อ่อน ควร จะ ด้วย บิมี อ่าง หนึ่ง ได้ ก็ ควร ถัน ได้ ฯ
- 217-0-6 อย่าง มุฑู นั้น ของ มี อยู่ ใน บาตร ทำ ไค ก็ ควร จะ หัก บิ ออก ถัน ได้ เท่านั้น แล ฯ ะ
- 218-0-5 คือ อย่าง มัชฌิมะ นั้น ห้าม โภชน เมื่อ ถัน สิ่ง ไค ก็ ถัน ได้ แต่ ถัน นั้น
- 218-0-6 อย่าง มุฑู นั้น ไม่ ห้าม โภชน ถัน ได้ ทุก สิ่ง ไป แล ฯ ะ
- 221-0-4 ถ้า มี กิจ วัตร ฟัง ธรรม แล ลง อุ โบสถ เข้า ไป ได้
- 223-0-4 อย่าง มัชฌิมะ นั้น ไค ถาม อยู่ แต่ ทำ ไค ไป ดู ก่อน ไม่ ะ ถึง เวลา ควร ตรง ไป อา ไศรย อยู่ ที่ เดียว ฯ
- 233-0-8 อำนาจ สาคร แล แร่ กาย ประจัน ได้ ก็ ดู เอา
- 238-0-4 แล การ ซึ่ง เปน ราช ประเพณี อื่น ควร จะ ยก มา ทำ ใน วัง นี้ ได้
- 241-0-21 สิ่ง ของ เหล่า นี้ ทำให้ เห็น ได้ ว่า เปน โบธ พรหม ณ์ ฯ ะ
- 244-0-16 พระ องค์ ทรง ทำ ให้ ความ สุข สำราญ แห่ง ประชา ราม ณ์ สำ เร็จ ได้ ด้วย อา ไศรย ดำ เนิน อยู่ เนื่อง ฝั่ง ใน พระ วิริย แล
 พระ ชันติ คุณ อัน แร่ กกล้า
- 244-0-19 แม้ ประ โยชน์ แล ความ สุข ใน ส่วน พระ องค์ ก็ อาจ จะ ทรง สละ แลก ความ สุข สำราญ พระ ราช ทาน ไพร ไฟ ข้ำ แผ่น
 ดิน ได้ โดย ทรง พระ กรุณา ปราณี
- 245-0-1 โอ โลก ย์ เอ๊ย โลก ย์ สิ้น แต่ ทุก ษ์ ทุก ษ์ บิ มี มิ สุข ห่อน ได้
- 245-0-15 รู้ การ ว่า รำ ให้ ไป มี คุณ เลข แต่ จะ สิม มี ศรี ห่อน ได้

- 245-0-24 เลื่อมใสสังฆะระฤก ตาม โลกข เปนนา เปนทิตานุหิตพัน ทุกข์ได้เ็นปลาย
- 246-0-31 พยาบาทกิดให้สัดวั้นๆ พินาศขาดสูญไม่มีอยู่ได้
- 247-0-13 มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์กันได้
- 247-0-29 แม้ไปในที่ไหนคงอาไศรยวิทธของตณเล็งงชีวิตรได้
- 247-0-39 เมื่อมีทุกข์ภัยเป็นที่พึ่งอาไศรยได้ไม่ละทิ้งในอันตราย
- 248-0-3 บุญกุศลที่แล้วด้วยกาวนา สาธุชนจะพึงบำเพ็ญให้เกิดหรือมีขึ้นได้ด้วยกาวนาอันใด
- 248-0-5 กุลบุตรผู้มีศรัทธามาเจริญสมณะเป่นอุบายเครื่องสงบร้งของจิตรทำให้เกิดหรือมีขึ้นได้ด้วยกุศลเจตนาอันใด
- 248-0-8 ก็สมณะกาวนนี่เป่นอุบายเครื่องสงบร้งจิตร ปิดกั้นนิวรณอุปกิเลสเครื่องเศร้าหมองไว้มิให้เกิดขึ้นครอบงำจิตรสันตนาได้
- 248-0-8 ตั้งบุทคลปิดทำนบกั้นน้ำไว้มิให้ไหลไปไถลนั้
- 248-0-11 ไม่ล่วงพ้นจากความแก่ความเจ็บความตายไปได้เลยนั้
- 248-0-11 จนมละเสียดซึ่งความเมาในไวย ความเมาในความไม่มีโรค แลความเมาในชีวิตรเป่นอยู่
- 248-0-12 ผู้ที่มาพิจารณาละความเมาเสียดแล้วก็ย่อมดำรงอยู่ด้วยดีในความเป็นผู้ไม่ประมาท
- 248-0-14 จนมละเสียดซึ่งความชอบใจแลเอาไวยอินดีในของรักทั้งสิ้น
- 248-0-17 ถ้ามละเสียดนิวรณอุปกิเลสเครื่องเศร้าหมองเสียดได้ขณะหนึ่งก็ดี ก็จัดว่าเป่นอันได้เจริญสมณะกาวนาทั้งสิ้น
- 248-0-18 ข้อซึ่งกุลบุตรผู้มีศรัทธามาทำวิปสนาปัญญา ให้เกิดหรือมีขึ้นในจิตรได้ ด้วยกุศลเจตนาอันใด
- 248-0-20 ต้องทำให้บริบูรณ์ในศีลแลสมาธิเสียดก่อนจึงควรเจริญวิปสนานี้ได้
- 248-0-38 ถ้าไม่ได้บันลุมรรคผลมาให้แจ้งซึ่งพระนิพพานได้ในชาตินี้
- 250-0-9 ซึ่งเป่นผู้สอนในหนทางอันประเสริฐของประมุขชนที่รู้ตามเหนตามไถ้นั้น
- 251-0-4 เพราะมณุษย์มีวิสัยที่จะแสวงหาวิชาความรู้เป็นที่พึ่งแก่ตนได้
- 251-0-6 ก็แต่ว่าใครไม่มีวิชาความรู้แล้ว ก็แทบจะเอาตัวรอดไม่ได้
- 251-0-23 เมื่อรู้ละเอียดจนถึงจิตรพ้นจากเครื่องเศร้าหมองได้เมื่อใด ก็ได้ชื่อว่าถึงที่สุดวิชาเมื่อนั้น
- 251-0-23 ผู้ที่เป่นมณุษย์ได้พบพระพุทธศาสนา เป่นช่องที่จะเรียนวิชาเป่นที่พึ่งแก่ตนได้
- 252-0-3 แต่จะว่าถูกตรงทีเดียวก็ว่าไม่ได้
- 252-0-4 ถ้ามราบริจากโดยอาการที่ชอบ ก็เป่นมณุษย์ได้
- 252-0-5 แต่มณุษย์นั้น ไม่ใช่จำเพาะทานอย่างเดียว สิ่งอื่นก็เป่นได้
- 252-0-5 สัตว์อยู่ได้ทั้งบนบกแลในน้ำ
- 252-0-6 จะว่าถูกตรงก็ว่าไม่ได้
- 252-0-11 ทำใจให้เป่นสุขไม่ได้
- 253-0-6 แล้วละความชั่วซึ่งตนเคยประพฤติเสียดได้
- 253-0-6 ความเที่ยงนั้น ก็เป่นประโยชน์แก่ผู้เชื่อได้บ้าง
- 253-0-10 กรรม คือความดีความชั่วอันผู้ใดทำไว้เป่นผู้ทำให้ผู้นั้นดีและชั่วได้
- 253-0-12 แต่เป่นไปเพื่อประโยชน์แลความดับทุกข์ได้
- 253-0-13 อนึ่งความเที่ยงที่มีประโยชน์นั้นเล่า ก็สู้ความจริงที่มีประโยชน์ไม่ได้
- 253-0-13 ถึงจะมีประโยชน์ได้บ้างในเวลาที่เชื่อ เมื่อผู้เชื่อมารู้ว่าเป่นคำเท็จแล้ว คำเที่ยงนั้นก็จะไม่เป่นประโยชน์แก่ผู้

- นั้นต่อไป
- 253-0-14 ผู้มันจะกลับทำความชั่วได้อีก
- 253-0-15 ความเท็จที่มีประโยชน์ จึงสู้ความจริงมีประโยชน์ไม่ได้
- 253-0-18 ฉานึกว่าท่านผู้เป็นต้นตระกูลของเราได้เคยเข้ามา แลมีดำราเปนแบบอย่างควรเชื่อได้
- 253-0-18 ฉาผู้ที่เรานับถือ ได้สอนไว้อย่างนี้ๆควรจะเชื่อได้
- 253-0-20 คำสอนนี้มีประโยชน์แลเปนไปเพื่อความดับทุกข์ได้จริงแล้ว จงให้ความเชื่อในของที่ควรเชื่อ นั้นบริบูรณ์ขึ้น
ในสันดาน
- 254-0-10 ล้วนไม่เที่ยง ย่อมมีอาการแปรไปต่างๆจริง ย่อมเปนทุกข์ทนไม่ได้แตกดับไปจริง
- 254-0-10 ย่อมเปนอนัตตาไช้ตน เพราะไม่สามารถจะห้ามได้จริง
- 254-0-22 จะพ้นจากทุกข์ทั้งสิ้นได้จริง
- 255-0-16 ไม่หลงเพลินติดอยู่ในอามิสศุขละความอยากซึ่งเป็นเหตุแห่งทุกข์เสียได้จนสิ้นอาไลย
- 255-0-25 ซึ่งจะมาแสวงหาความสุขในกองทุกข์นั้นไม่ได้เลยเปนแน่
- 256-0-11 แลตรึเห็นชัดว่าคำสอนของท่านผู้นี้เที่ยงแท้ ฉาสิ่งนี้ศักดิ์สิทธิ์ควรเปนที่พึ่งเครื่องอุ่นใจได้ แล้วจึงซัดจึงถือไว้ในใจมัน
- 256-0-16 พระเจ้าท่านมีฤทธิ์ลึงศักดิ์สิทธิ์ บันดาลสุขให้แก่คนดีที่จนความสุข อ่อนนวยนขอสมประสงค์ได้ แลให้ทุกข์
เปนการลงโทษแก่คนชั่วได้ด้วย
- 256-0-19 โครๆให้เราไม่ไ้ทั้งสิ้น
- 256-0-23 จะหิยบกแบ่งปันให้ผู้อื่นบ้างคังสิ่งของมีฟ้านุงผ้าห่มเปนต้นนั้นไม่ได้
- 256-0-25 แลจะหลบหนีทุกข์ได้จริงแล ฯ
- 257-0-9 อนึ่งคนที่มีกำลังไม่อาจจะจัดเครื่องสักการให้ครบตามกำลังวันได้
- 257-0-9 จะมีแต่ดอกไม้รูปเทียนตามที่หาได้มาบูชาก็ควรตามขัดสน
- 257-0-9 ฉาบุคคลที่ขากไรไม่อาจจะหาเครื่องสักการมาได้ก็จงตั้งใจนมัสการโดยเคารพ
- 257-0-12 ถ้าอาจสามารถจะอธิฐานด้วยคาถาบทใดบทหนึ่งให้ครบได้แล้วก็เป็นการดี
- 257-0-12 ถ้าไม่อาจสามารถได้แล้วจะอธิฐานเพียงแต่จบเดียวก็ตามแต่อย่าไปสรวลเสียด
- 257-0-13 จงนิมนต์พระสงฆ์ภาคอุทฺธที่อ่านหนังสือได้มาแล้วจึงประชุมพร้อมกันจตุรรูปเทียนนมัสการพระรัตนไตรย
- 257-0-13 ครั้นแล้วจึงนิมนต์พระสงฆ์ภาคอุทฺธที่อ่านหนังสือได้นั้นให้ตั้งใจอ่านให้ถูกถ้วนอักษรแลพยัญชนะ
- 257-0-14 ถ้าจะหาผู้ใดที่อ่านหนังสือสำหรับอธิฐานนี้ไม่ได้ ก็จงตั้งใจโดยเคารพในพระรัตนไตรยแล้วจึงสัจยธิฐาน
ตามใจของตน
- 257-0-15 ก็จะสามารถได้ตามความประสงค์บ้างในกาลบางคราว
- 258-0-15 ละนิวรรณ์อันเปนเครื่องเศร้าหมองจิตราทำปัญญาให้ถอยกำลังสปรการลงเสียได้แล้ว
- 259-0-3 ทรงภาคย์คุณบุญศิริเปนที่คบหาของประชาชนได้ทุกหมู่เหล่า
- 278-0-3 จะหามิตรเหมือนเจ้าที่ไหนได้
- 278-0-6 จะผิอดูแต่เพียงพูดไม่ได้
- 278-0-6 แต่เมื่อถูกใจรู้ความในใจ ก็มองดูรู้ได้ในดวงตา
- 278-0-16 แม้คนใดเปนไปได้อย่างเพื่อนนี้ ก็ควรนับว่าดีที่สุดเลย ฯ
- 280-0-12 แต่การสภากาชาดยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ได้ดังพระราชประสงค์

3. おわりに

下の表 1 は、13 世紀末から 1925 年までに制作された石碑文から拾った ไ้ dâय の用例に関する統計データ(高橋 2004: 351 の表 1)(1 列目から 3 列目までの内容)に、本稿に採録された 1925 年以降の用例の統計データ(4 列目の内容)を加えたものである。各欄、上の数字が用例数で、下の百分率がそれぞれの時代の用法別の出現頻度である。ただし読解できなかった用例は総用例数に含めていない。(14-15 世紀のスコータイ、アユタヤ両王朝が並存した時期の石碑について、スコータイ王朝時代かアユタヤ王朝時代かという時代区分はその石碑の発見場所がスコータイに近いかアユタヤに近いかによった。)

	<--- 本動詞用法 --->			<----- 助動詞用法 ----->		
	単独での本動詞としての用法 (出現)	後続動詞句の中での本動詞としての用法 (変化とその結果状態)	ไ้ dâय + 動作主 名詞句 + ไ้ hâय + 動詞句	動詞句の前に置かれた助動詞としての用法 (実現)	動詞句 + 接続詞 + ไ้ dâय (可能)	動詞句の後に置かれた助動詞としての用法 (可能)
スコータイ王朝時代 13C-15C 総用例数: 240 各用法の出現頻度の合計: 100%	94 約 39%	57 約 24%	2 約 1%	63 約 26%	7 約 3%	17 約 7%
アユタヤ王朝時代 14C-18C 総用例数: 192 各用法の出現頻度の合計: 100%	72 約 38%	35 約 18%	0 0%	70 約 36%	0 0%	15 約 8%
ラタナコーシン王朝時代 1782-1925 総用例数: 329 各用法の出現頻度の合計: 100%	57 約 17%	16 約 5%	0 0%	219 約 67%	3 約 1%	34 約 10%
ラタナコーシン王朝時代 1925-1978 総用例数: 492 各用法の出現頻度の合計: 100%	75 約 15%	12 約 2%	0 0%	289 約 59%	7 約 1%	109 約 22%

表 1: 各時代の石碑文に見られる ไ้ dâय の各用法の用例数と出現頻度

この表から以下のことが読み取れる。第一に、大きな傾向として、高橋(2004: 351)も指摘しているように、時代が下るにつれ、「出現」「変化とその結果状態」といった本動詞用法の出現頻度が減り、「実現」「可能」といった助動詞用法の出現頻度が増えている。第二に、「変化とその結果状態」を表す

高橋清子. 2006. 「タイ語の石碑文に見られる ໄດ້ dāy の用法(2): 1925 年以降の石碑文」『神田外語大学紀要』第 18 号(2006), pp. 427-448.
Takahashi, Kiyoko. 2006. Uses of dāy in Thai inscriptions (2). *Memoirs of Kanda University of International Studies*, Vol.18 (2006), pp. 427-448.

用法の出現頻度は、スコタイ王朝時代の 24% から、ラタナコーシン王朝時代の 5%、2% へと大きく減少した。第三に、「可能」を表す用法の出現頻度は、1925 年以前のラタナコーシン王朝時代まではいずれも 10% 前後でほとんど変化はないが、1925 年以降のラタナコーシン王朝時代になってから 23% (1%+22%) へと大きく増えた。第四に、「実現」を表す用法以外の用法ではすべて、出現頻度が一貫して増えているか一貫して減っているかのどちらかだが、「実現」を表す用法だけ、1925 年以前のラタナコーシン王朝時代から 1925 年以降のラタナコーシン王朝時代にかけて、それまでの増加傾向から減少傾向に転じている。一方その時期、「可能」を表す用法の出現頻度は増加しており、「実現」を表す用法の出現頻度の減少と反比例の関係にある。

参考文献

高橋清子. 2004. タイ語の石碑文に見られる ໄດ້ dāy の用法. 『神田外語大学紀要第 17 号』
295-353.

石碑文集

The Prime Minister's Office, Thailand. 1974. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๖ ตอนที่ ๑ **prachum silaacaaruik**
phâak thii hòk tawn thii sǎng (石碑文集、第 6 卷第 2 号). Bangkok: The Prime
Minister's Office.